

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقایی

بهنام انصاری

ڪلاو و موسيقي دياسپورا آفريقي

بهنام انصاري

سرشناسه	: انصاری، بهنام، ۱۳۷۴
عنوان و نام پدیدآور	: کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقایی / نویسنده بهنام انصاری
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۴۰۲
مشخصات ظاهری	: ۴۸ ص.
شابک	: ۸ - ۰۰۵ - ۳۱۷ - ۶۲۲ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
موضوع	: موسیقی - تاریخ و نقد
موضوع	: Music — History and criticism
موضوع	: موسیقی -
موضوع	: Music --
رده‌بندی کنگره	: ML
رده‌بندی دیویی	: ۷۸۹ /
شماره کتابخانه ملی	:

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقایی

نویسنده: بهنام انصاری

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۴۰۲

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

۶۵۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Arvannashr.ir

۸ - ۰۰۵ - ۳۱۷ - ۶۲۲ - ۹۷۸

به نام خدا

فهرست مطالب

۷.....	پیش‌گفتار
۹.....	موسیقی آفریقای سیاه
۱۱.....	دیاسپورا آفریقایی در قاره جدید
۱۳.....	کلاو
۱۵.....	واژه‌شناسی
۱۶.....	تکنیک نواختن
۱۶.....	نظریه کلاو
۱۷.....	موسیقی محبوب (عامه پسند) کوبایی
۱۷.....	مطالعات موسیقی‌شناسی قومی ریتم آفریقایی
۱۸.....	مفهوم کلاو ۲:۳ و ۳:۲
۱۹.....	سون کلاو / Son Clave
۲۱.....	رومبا کلاو / Rumba Clave
۲۲.....	الگوی زنگ استاندارد / Standard Bell Pattern
۲۳.....	باسانووا کلاو / Bossa nova Clave
۲۴.....	آفرو کلاو / Afro Clave #۱

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۴

۲۵.....	آفرو کلاو / Afro Clave #۲
۲۶.....	نمونه‌هایی از موسیقی‌های سرشناس در کلاو
۲۷.....	۲:۳ و ۳:۲ در کوبا
۲۸.....	کلاو و ریتم
۲۹.....	سازشناسی موسیقی لاتین و آفریقای سیاه
۴۵.....	سخن پایانی
۴۶.....	منابع

هنگام صبح ای صنم فرخ پی
برساز ترانه‌ای و پیش اور می
کافکند بخاک صد هزاران جُم و کی
این آمدن تیرمه و رفتن دی

خیام

@ITSTHEBEH

پیش‌گفتار

سرزمین بدون مرز، آغشته به رقص و موسیقی؛ دنیای لاتین و موسیقی‌ای که خونِ درونِ رگ‌ها را به جریان می‌اندازد. روستا، مزرعه، جنگل، ساحل، دریا، شهر، کونگا، بانگو، کاخن، تیمبالز، کابول، شیکر، گوپرو، تمبورین، ماراکا، کاباسا، رومبا، سامبا، رگه، چاچا، رقص و پوست تیره؛ مگر می‌شود شیفته این دنیای همیشه در جریان نبود.

در مسیر جستجو و آشنایی با موسیقی لاتین که ارتباط دوری نیز با فرهنگ و تاریخشان ندارد تصمیم به نوشتن کتابی گرفتیم که بخش کوچکی از زیبایی‌های لاتین را معرفی کند، بطور مختصر از تاریخ آن بدانیم تا به کلاو بپردازیم. از ساختار کلاو تا ریتم‌ها و گوش سپردن به موسیقی‌هایی که کلاو در آن‌ها خودنمایی می‌کند. از آنجا که سازها و ریتم‌های لاتین در سرتاسر دنیا و البته کشور ما حضوری بسیار پررنگ دارند، امید دارم کتاب‌مان با پوشش چنین موضوعی به زبان پارسی به هموارتر شدن مسیر انتقال این سبک موسیقی، کمک بسزایی کند.

در آخر قدردانی دارم از مهربانی استاد نازنینم، استاد حمید اکبری. همچنین سپاس از خانم آرزو فرزادفر طراح جلد کتاب.

موسیقی آفریقای سیاه

قاره سیاه با وسعتی بیشتر از سه برابر قاره آمریکا به دو ناحیه شمالی و جنوبی تقسیم شده است. قسمت شمالی این قاره که بیشتر جمعیت آن مسلمان و عرب‌زبان هستند، موسیقی آن‌ها ارتباط نزدیکی با موسیقی خاورمیانه دارد. کشورهایی مثل مراکش، تونس و مصر. اما ناحیه جنوبی آفریقا (جنوب صحرای آفریقا) کشورهای نیجریه، موزامبیک، غنا و بسیاری دیگر که از آن به عنوان آفریقای سیاه یاد می‌کنند موضوع مورد نظر ماست. کشورهای جنوب صحرای آفریقا اقوام گوناگون با آداب و رسوم و مذاهب مختلف بومی و فرهنگی، با صدها تنوع زبانی متفاوت هستند که این رقم تا بیشتر از دو هزار تنوع زبانی می‌رسد. بسیاری از زبان‌های آفریقایی زبان اصوات هستند، زبان‌هایی که معنای واژه‌ها با زیر و بم خاصی که گوینده به آن می‌دهد تعیین می‌شود.

در آفریقا بین انسان و هنر رابطه‌ای عمیق وجود دارد. هنر در آفریقا بالاترین نقش را در برقراری ارتباط بین انسان‌ها ایفا می‌کند که موسیقی یکی از پررنگ‌ترین آن‌هاست به طوری که می‌توان گفت موسیقی در تمام زوایای زندگی آفریقایی نفوذ کرده و از عناصر اصلی و جدانشدنی بسیاری از آداب و رسوم‌های آفریقایی به حساب می‌آید.

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۱۰

در آفریقا، اجرای موسیقی فعالیتی اجتماعی محسوب می‌شود که کم و بیش از کوچک تا بزرگ در آن شرکت می‌کنند. موسیقی برای انسان آفریقایی موروثی است و درست از لحظه تولد یکی از حیاتی‌ترین جنبه‌های زندگی یک آفریقایی را تشکیل می‌دهد. کودکان آفریقایی از سه و چهار سالگی شروع به یادگیری موسیقی می‌کنند.

موسیقی برای تفریح، برای رقص، نمایش، آیین‌های مذهبی، مناسک جادویی، تولد، ازدواج، بلوغ، مرگ و عزاداری. حتی در فرهنگ‌ها و آداب و رسوم مربوط به شفای بیماران، شفا دهندگان از موسیقی و رقص‌هایی خاص استفاده می‌کنند. به همین ترتیب انجام کارها نیز با موسیقی سپری می‌شود. موسیقی در آفریقا با هنرهای دیگری چون شعر و رقص درآمیخته و به صورت مهم‌ترین عنصر بیانی احساسات و روحیه سپاهان درآمد است.

در کشورهای جنوب صحرای آفریقا موسیقی نیز مانند فرهنگ عامیانه و تاریخ آن، سنت شفاهی و سینه‌به‌سینه است و فرهنگ نوشتاری چندان حائز اهمیت نمی‌باشد، به همین دلیل نت‌نگاری نیز بطور مرسوم وجود ندارد. در موسیقی آفریقا ریتم‌ها بسیار شاخص هستند و این برجستگی نمایانگر ارتباط تنگاتنگ موسیقی و رقص در فرهنگ آفریقایی است. عمده‌ترین سازهای مورد استفاده در موسیقی آفریقا سازهای کوبه‌ای است. در هم‌نوازی کوبه‌ای در آفریقا سازها با دقت از انواع زیر و بمی انتخاب می‌شوند. همچنین نوازنده‌ها از بدن خود نیز به عنوان یک ساز یا تولید یک صدا استفاده می‌کنند. صداهایی مانند دست زدن و پا کوبیدن یا حتی ضرب‌نوازی بر ران و سینه خود از متداول‌ترین صداها در موسیقی آفریقا به‌شمار می‌رود.

دیاسپورا آفریقایی در قاره جدید

کلاو از نظر تاریخ، سنت و اهمیت در موسیقی آمریکای لاتین و آفریقایی بسیار غنی است. ریشه‌های تاریخی کلاو که با تبادلات موسیقی فراملی در دیاسپورا^۱ آفریقایی (آفریقایی‌های دور از وطن) مرتبط است و بیشتر در دوران برده‌داری توسعه یافت، در عین سادگی پایه و اساس بسیاری از ریتم‌های جغرافیای کارائیب و لاتین می‌باشد. تمام کشتی‌هایی که بعد از اولین سفر کریستوف کلمب^۲ در شب سوم آگوست سال ۱۴۹۲ میلادی با هدف رسیدن به سرزمین هند (آسیای شرق) که موجب رویارویی آن‌ها با قاره‌ای ناشناخته شد آغاز شده بود، در بندر سویا از درختان جنگل‌های مجاور ساخته می‌شد.

زمانی که اسپانیایی‌ها به سفرهای اکتشافی خود ادامه دادند و سنگرهای خود را در دریای کارائیب و سواحل جنوبی ساختند، کشتی‌سازی زیادی صورت گرفت. بزودی حومه اسپانیا و اطراف سویا جنگل‌زدایی شد و اسپانیایی‌ها مجبور به انتقال صنعت کشتی‌سازی خود به کوبا شدند. پس بردگان آفریقایی در اسپانیا به کوبا فرستاده شدند تا کار کشتی‌رانی را تامین کنند. از زمان ورود بردگان آفریقایی به کوبا در قرن‌های ۱۶ و ۱۷، موسیقی کوبا و آمریکای لاتین بیشتر تحت تاثیر ریتم‌ها و آهنگ‌های آفریقایی شده بود که بردگان با خود آورده بودند.

1- Diaspora

2- Cristopher Colombus

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۱۲

آفریقایی‌ها در کارخانه‌های کشتی‌سازی هاوانا با گیره‌های چوبی (میخ‌های چوبی) مورد استفاده در ساخت و تعمیر کشتی بسیار سروکار داشتند و چون توسط اسپانیایی‌ها از طبل‌های خود محروم بودند هنوز می‌توانستند عناصر میراث موسیقی خود که در آفریقا جا گذاشته بودند را با آواز از طریق خواندن سرودها و آهنگ‌های کاری و تلاش برای فراهم آوردن ساز حفظ کنند. ...برده‌های آفریقایی گیره‌های چوبی را روی هم می‌کوبیدند، صدای کلیک و نافذی که در اثر برخورد چوب‌ها با یکدیگر بلند می‌شد نظرشان را به خوبی جلب می‌کرد. آن‌ها به مرور شروع به شکل دادن میخ‌های چوبی کردند تا بشود از آن‌ها به عنوان ابزار برای نواختن ریتم استفاده کرد (کلاو).

همانطور که اشاره شد بسیاری از موسیقی‌های آن منطقه هیچ دستورالعمل مکتوبی درمورد شیوه نواختن نداشتند، پس کلاوها بخش مهمی از ایجاد یک روش سازمان‌یافته‌تر برای حفظ یک ریتم و در عین حال ابداع ژانرهای جدیدی از موسیقی بودند.

کلاو

الگوی کلاو از سنت‌های موسیقی منطقه‌ای جنوب صحرای آفریقا سرچشمه گرفته است، جایی که اساساً همان عملکردی را دارد که در کوبا انجام می‌دهد. کلاو^۱ یک الگوی ریتمیک است که به عنوان ابزاری برای سازماندهی و هدایت ریتم در بسیاری از موسیقی‌های آفریقایی-کوبایی^۲ استفاده یا نواخته می‌شود.

الگوی ۵ نتی کلاو با جابجایی بین نت‌ها و سکوت‌ها در واقع ستون فقرات و زیربنای اصلی ریتم‌های آفریقایی-لاتین^۳ می‌باشد. همچنین سازی که در نواختن این الگوی ریتمیک مورد استفاده قرار می‌گیرد کلاو نام دارد؛ (کلاو روی کلاو نواخته می‌شود). کلاو یکی از اساسی‌ترین سازهای کوبه‌ای است که در فرهنگ‌های زیادی با اشکال مختلف یافت می‌شود اما با این حال به کشور کوبا و موسیقی آن نسبت داده می‌شود. کلاو یک جفت چوب استوانه‌ای شکل و کوتاه در اندازه تقریبی به طول ۲۰-۲۵ سانتی‌متر (۸ الی ۱۰ اینچ) و قطر ۲,۵ سانتی‌متر (۱ اینچ) می‌باشد که به شکل سنتی و اصیل از چوب (معمولاً چوب رُز و آبنوس و یا گرانادیلیا) ساخته می‌شود. اما امروزه کمپانی‌های سازنده از فایبرگلاس یا

1- Clave

2- Afro-Cuban Music

3- Afro-Latin Americans

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۱۴

پلاستیک نیز استفاده می‌کنند. کلاوها در انواع دیگر به صورت مکعبی شکل و یا در حالت استوانه‌ای دارای فرورفتگی تخت در یکی از چوب‌ها می‌باشد.

سنت‌های آفریقایی و کارائیب تأثیری محو‌نشده در موسیقی پاپ داشته‌است، به‌ویژه در مورد ریتم. ریتم‌های آفریقایی - کارائیب^۱ یا آفریقایی - لاتین به دلیل تأکید بر سنکوپ^۲ و الگوهای ریتمیک نامتقارن و همچنین حس ملایم و رقص‌پذیر بودن‌شان مورد توجه قرار گرفته‌اند. برای درک چگونگی پدید آمدن این مفاهیم در موسیقی، می‌بایست الگوی ریتمیک «کلاو» را بررسی نمود و شناخت.

تقریباً در تمامی بندهای (گروه‌های) موسیقی آفریقایی - لاتین، از جمله آفریقایی - برزیلی (Afro-Brazilian)، آفریقایی - اروگوئه (Afro-Uruguayan)، آفریقایی - آمریکایی (African-American music) و...؛ یک نوازنده حضور دارد که الگوی کلاو را روی دو چوب می‌نوازد. کلاوها در توسعه موسیقی آفریقایی - کوبایی مانند ریتم گواوانکو^۳ (یا واوانکو) و همچنین ریتم سون کوبانو^۴ بسیار با اهمیت بوده‌اند. نوازنده‌ها کلاو را اغلب برای نواختن یک اوستیناتو^۵ (یک فیگور ریتمیک که در طول یک قطعه مدام تکرار می‌شود) استفاده می‌کنند. صدایی که از برخورد دو کلاو بر یکدیگر تولید می‌شود تأثیر ملموسی در شنونده ایجاد می‌کند.

-
- 1- Afro-Caribbean
  - 2- Syncope
  - 3- Guaguancó
  - 4- Son Cubano
  - 5- Ostinato

کلاو پایه و اساس اصلی پیدایش ریتم‌های رِگه^۱، رِگیتون^۲، دَنس‌هال^۳ می‌باشد. ضرب تولید شده از کلاو زیربنای جوهر این سبک‌هاست.

۱. رگه: یک سبک موسیقی است که در اواخر دهه ۱۹۶۰ در جامایکا پایه‌گذاری شد. از خواننده‌های سرشناس سبک رگه می‌توان به باب مارلی^۴ اشاره کرد.

۲. رگیتون: گونه‌ای از موسیقی که اواخر دهه ۱۹۹۰ تحت تاثیر هیپ‌هاپ و موسیقی‌های لاتین در پورتوریکو شکل گرفت. انریکه ایگلسیاس^۵، ددی یانکی^۶ و همچنین ریکی مارتین^۷ از خواننده‌های معروف این سبک هستند.

۳. دنس‌هال: از سبک‌های موسیقی جامایکایی که در دهه ۱۹۷۰ گسترش پیدا کرده است.

واژه شناسی

واژه کلاو در زبان اسپانیایی به معنای کلید^۸، که به اهمیت ریتم در ژانرهای موسیقی آفریقایی-لاتین اشاره دارد و همچنین کلید^۹ (کلید یک نشانه موسیقایی است برای معنا پیدا کردن و شناختن نام نت‌ها روی خط

-
- 1- Reggae
  - 2- Reggaeton
  - 3- Dnacehall
  - 4- Bob Marley (1945-1981)
  - 5- Enrque Iglesias
  - 6- Daddy Yankee
  - 7- Ricky Martin
  - 8- Key
  - 9- Clef

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۱۶

حامل^۱؛ مانند کلید سل)، رمز^۲ و سنگ گوه‌ای^۳ شکل (مثلثی - مخروطی) در مرکز یک طاق که سنگ‌ها را در سقف قفل می‌کند تا مانع از ریزش طاق شود^۴.

تکنیک نواختن

روش نواختن کلاو بدین‌گونه است که یک کلاو در دست غیر تخصصی (دست مخالف) بین انگشت شست و چهار انگشت دیگر و با تکیه بر کف همان دست نگه‌داشته می‌شود و کلاو دیگر از انتها در دست تخصصی (مانند دست گرفتن استیک درام^۵) به مرکز کلاو مستقر در دست مخالف ضربه زده می‌شود. هرچه کلاو ثابت به کف دست نزدیک‌تر باشد (چسبیده به کف دست) صدای تولید شده بم و هرچه کلاو با کف دست فاصله داشته باشد کلاو صدای تیزتری تولید می‌کند.

کلاو ثابت که در دست مخالف گرفته می‌شود را ماده (la hembra)^۶ و کلاو ضربه زننده را نر (el macho)^۷ می‌نامند.

-
- 1- Staff
  - 2- Code
  - 3- Wedge
  - 4- Keystone
  - 5- DrumStick
  - 6- The female
  - 7- The male

نظریه کلاو^۱

آنچه که می‌توان تئوری کلاو نامید دارای سه شاخه اصلی است:

۱. موسیقی محبوب (عامه پسند) کوبایی^۲

در ابتدا مجموعه‌ای از مفاهیم و اصطلاحات وجود دارد که در موسیقی پاپ کوبا - پاپ به معنای موسیقی محبوب و عامه پسند - از اواسط قرن ۱۹ تا اواسط قرن ۲۰ ایجاد و توسعه یافت. امیلیو گرنه^۳ آهنگساز و پیانیست کوبایی بطور کلی تعریف می‌کند که در موسیقی پاپ کوبایی چگونه الگوی دو ضربی کلاو همه اعضای گروه موسیقی را هدایت می‌کند. در این شاخه از تئوری موسیقی، نقش مهم کوبایی کلاو به عنوان یک دوره موسیقی است که دارای دو نیمه متضاد ریتمیک است. نیمه اول: مقدمه و اصل موضوع؛ نیمه دوم: نتیجه و برآیند آن.

۲. مطالعات موسیقی‌شناسی قومی ریتم آفریقایی

شاخه دوم، از مطالعات موسیقی‌شناسی قومی ریتم مناطق جنوب صحرای آفریقا می‌آید. موسیقی‌شناس آرتور موریس جونز^۴ در سال ۱۹۵۹ اثر برجسته خود را با نام «مطالعات موسیقی آفریقا» منتشر کرد که در آن

1- Clave Theory

2- Cuban Popular Music

3- Emilio Grenet (1901-1941)

4- Arthur Morris Jones (1889-1980)

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۱۸

کلاو سه ضربی را به عنوان الگوی راهنما برای بسیاری از قطعات موسیقی از گروه‌های قومی در سراسر آفریقا شناسایی کرد. کمک مهم شاخه مطالعات موسیقی‌شناسی قومی به تئوری کلاو درک این موضوع است که ماتریس^۱ کلاو یا کلاوهای غیرمتغیر و همیشگی توسط ضرب هم‌گذر^۲ ایجاد می‌شود.

۳. مفهوم کلاو ۳:۲ و ۲:۳

شاخه سوم از ایالات متحده می‌آید. کمک مهم آمریکای شمالی به نظریه کلاو، انتشار جهانی مفهوم ۳:۲ و ۲:۳ است که از ادغام ریتم‌های کوبایی با موسیقی جَز در شهر نیویورک به‌وجود آمد.

به لطف محبوبیت موسیقی مبتنی بر کوبایی و حجم وسیعی از مطالب آموزشی موجود در این زمینه، بسیاری از نوازندگان در سراسر دنیا درک اولیه‌ای از کلاو دارند.

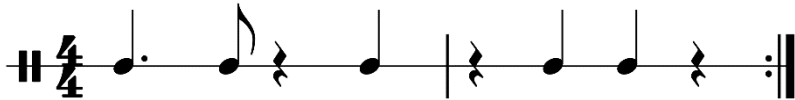
۱- ماتریس در موسیقی به ویژه در موسیقی عامه پسند (پاپ) عنصری از تغییرات است که تغییر نمی‌کند.

۲- در موسیقی، به استفاده از الگوهای مغایر ریتمی، ضرب هم‌گذر یا cross-beat / cross rhythm گفته می‌شود. برای مثال: دو نت در برابر سه نت (نت چنگ در مقابل تریوله).

Son Clave / سُون کلاو

متداول ترین الگوی کلاو مورد استفاده در موسیقی پاپ کوبا (موسیقی محبوب و عامه پسند) son clave نام دارد که برگرفته از یک سبک موسیقی کوبایی به نام son-cubano می باشد. سُون کلاو در دو الگوی ۳:۲ و ۲:۳ نوشته و نواخته می شود.

۳:۲

۲:۳

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۲۰

در موسیقی کوبا بخش اول سُون کلاو ۳:۲ که از سه ضرب تشکیل شده، tresillo (در زبان اسپانیایی به معنی سه گانه است). شناخته می شود و به عنوان یک ریتم ناقص در نظر گرفته می شود زیرا فقط از نیم کلاو استفاده می کند. این ناقص بودن ترسیو را به ریتمی عالی برای ایجاد تنش تبدیل می کند. به همین دلیل است که در موسیقی های پاپ و EDM¹ و همچنین رگیتون استفاده می شود.

رومبا کلاو / Rumba Clave

الگوی اصلی دیگر، رومبا کلاو است. رومبا کلاو الگوی کلیدی مورد استفاده در رومبای کوبایی از جمله ریتم واونکو و سانگو^۱ است. اولین استفاده منظم از رومبا کلاو در موسیقی پاپ یا عامه پسند کوبا با ریتم موزامبیک^۲ در اوایل دهه ۱۹۶۰ توسط Pello El Afrokan ایجاد شد. رومبا کلاو هم مانند سون کلاو در دو الگو ۳:۲ و ۲:۳ می‌باشد.

۳:۲

۲:۳

-
- 1- Songo
  - 2- Mozambique

الگوی زنگ استاندارد / Standard Bell Pattern

الگوی زنگ^۱ یک الگوی ریتمیک با ضربه زدن به یک زنگ دستی یا سایر سازهای خانواده ایدیوفون^۲ مثل: کاوبل^۳ یا مثلث^۴ (مثلثی فلزی که با یک میله به آن ضربه می‌زنند) می‌باشد. این الگو در گروه‌ها بر روی قسمت‌های فلزی طبل‌ها و یا سنج‌های درامرها هم نواخته می‌شود. الگوی استاندارد^۵ پرکاربردترین الگوی زنگ در کوبا است. الگوی زنگ استاندارد هر دو الگوی سون کلاو و رومبا کلاو را ترکیب می‌کند و بطور گسترده در موسیقی آفریقایی-لاتین، کوبا و حتی در موسیقی سامبا برزیلی استفاده می‌شود، به همین خاطر آن را در دسته بندی کلاوها آورده‌ایم.

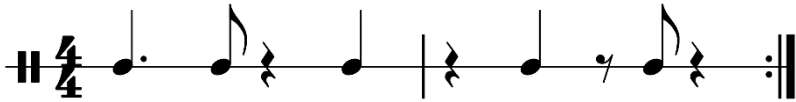

-
- 1- Bell Pattern
  - 2- Idiophone
  - 3- Cowbell
  - 4- Triangle
  - 5- Standard Pattern

Bossa nova Clave / باسانووا کلاو

این واریاسیون از کلاو به شدت در موسیقی باسانووا برزیل استفاده می‌شود. وجه تمایز بین باسانووا کلاو و سوُن کلاو در نت آخرشان خلاصه می‌شود، به اندازه تاخیر یک نت چنگ.

۳:۲

۲:۳

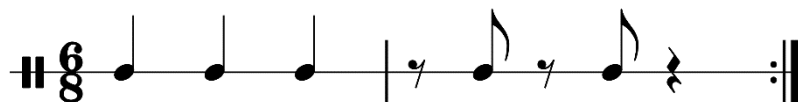

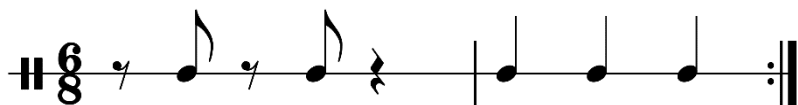
کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۲۴

آفرو کلاو / Afro Clave #۱

۳:۲

۲:۳

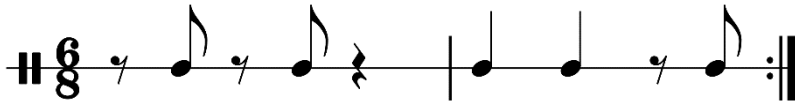

آفرو کلاو / Afro Clave #۲

۳:۲

۲:۳

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ♩ ۲۶

نمونه‌ای از موسیقی‌های سرشناس در کلاو

Son de la Loma, Tito Puente *Lo Mejor De* (1990)

Tito Puente, Salsa Y Sabor

دو نمونه بسیار خوب از سون کلاو ۲:۳ در تاریخ موسیقی.

George Michael, Faith (1987)

Bo Diddley, Pretty Thing

Bo Diddley, Bo Diddley (1958)

Tito Puente, Oye Como Va

Santana, Oye Como Va *

برای تجربه گوش دادن به سون کلاو ۳:۲ به سراغ این آهنگ‌ها بروید.

* این نسخه از آهنگ با اجرای سانتانا، کلاو و دیگر ایده‌های موسیقی

لاتین را به مخاطبان موسیقی راک معرفی می‌کند.

Gustavo Garcia Pantera, Luz del Cielo

رومبا کلاو ۳:۲

Ed Sheeran, Shape Of you

Shabba Ranks, Dem Bow

دو نمونه از ترسیو که به عنوان ریتم اصلی استفاده شده است.

Carlos Antonio Jobim, Wave

موسیقی معروف «موج» از کارلوس آنتونیو که بین الگوی زنگ (Bell) و کلاو باسانووا در نوسان است. و همچنین از گروه بیتلز^۱ در آهنگ And I Love Her و آهنگ Magic Bus از گروه The Who صدای کلیک و نافذ ساز کلاو استفاده شده به خوبی به گوش می‌رسد.

* آهنگ‌ها را در کانال تلگرام من با اسم‌هایشان جستجو کنید.
(QR Code ابتدای کتاب).

۳:۲ و ۲:۳ در کوبا!

مانگو سانتاماریا^۲ نوازنده بزرگ ساز کونگا^۳ و رهبر گروه کوبایی می‌گوید: در مورد ۳:۲ و ۲:۳ به من نگوید! ما فقط می‌نوازیم! و آن را احساس می‌کنیم... ما در مورد چنین چیزهایی صحبت نمی‌کنیم!... همچنین وی در کتابی دیگر اشاره می‌کند: در کوبا ما به کلاو فکر نمی‌کنیم، ما می‌دانیم در یک کلاو هستیم! چراکه می‌دانیم برای موسیقی‌دان (موزیسین) شدن باید در کلاو باشیم.

سانی براوو^۴ پیانیست جز کوبایی و جز لاتین می‌گوید: چارلی پالمیری^۵ فقید اصرار داشت که چیزی به نام ۳:۲ و ۲:۳ وجود ندارد... چیزی که وجود دارد فقط کلاو است!

-
- 1- Beatles
  - 2- Mongo Santamaria
  - 3- Conga
  - 4- Sonny Bravo (1936)
  - 5- Charlie Palmieri (1927-1988)

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ♩ ۲۸

آلن پرز^۱ نوازنده گیتار بیس، آهنگساز، تنظیم کننده و مجری موسیقی معاصر کوبایی صراحتاً می گوید: ما در کوبا از الگوهای ۳:۲ و ۲:۳ استفاده نمی کنیم... اینها فقط برای آموزش و یادگیری موسیقی برای مردمان خارج از کوبا است تا خارجیها بتوانند این مطالب را درک کنند.

کلاو و ریتم

کلاو را می توان در بسیاری از ریتمها از جمله:

Salsa
Rumba
Conga
Songo
Son
Mambo
Merengue
Guaguanco
Dancehall
Timba
Afro-Cuban jazz
Reggae
Bossa nova
Samba
New Orleans jazz
Mozambique
Cha-Cha-Cha

و بسیار ریتمهای دیگر آفریقایی-لاتین شنید.

1- Alain Perez (1977)

سازشناسی موسیقی لاتین و آفریقای سیاه

کونگا / Conga

کونگا که به نام تومبادورا^۱ نیز شناخته می شود، طبلی بلند، باریک و تک سر (یک دهانه پوست) از کوبا است. کونگاها به سه نوع دسته بندی می شوند: کوینتو^۲، ترس دوس یا ترس گلپس^۳، و تومبا یا سالیدور^۴.

-
- 1- Tumbadora
  - 2- Quinto
  - 3- Tres dos / Tres Golpes
  - 4- Tumba / Salidor

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ♪ ۳۰

بانگو / Bongo

یک ساز کوبه‌ای آفریقایی-کوبایی است که از یک جفت طبل کوچک دستی ته باز و دو سایز مختلف تشکیل شده است. این جفت طبل کوچک توسط یک پل به یکدیگر می‌پیوندند.

کاخن / Cajon

کاخن یک ساز کوبه‌ای جعبه‌ای شکل است که اصالتی از کشور پرو دارد. نواختن این ساز با ضربه زدن کف دست و انگشتان یا وسایلی مانند برس^۱ و استیک^۲ به صفحه جلویی به اسم تاپا^۳ می‌باشد. کاخن عمدتاً در موسیقی آفریقایی- پرو نواخته می‌شود، اما راه خود را به فلانکو و ژانرهای محبوب نیز باز کرده است.

-
- 1- Brush
  - 2- Sticks
  - 3- Tapa

تیمبال / Timbale

تیمبال بخش اساسی موسیقی لاتین است. تیمبال‌ها طبل‌های کم عمق با پوششی فلزی هستند که با استیک^۱ نواخته می‌شوند. تیمبال‌ها از سازهای تک سر می‌باشند.

ماراکا / Maraca

ماراکا که شیکر یا چاک چاک نیز نامیده می‌شود، جفجغه‌ای است که در بسیاری از ژانرهای موسیقی لاتین و کارائیب حضور دارد. ماراکا به صورت جفت به صدا در می‌آید.

گوپرو / Guiro

گوپرو یک ساز کوبه‌ای است که از یک کدوی تو خالی با انتهای باز و بریدگی‌هایی موازی روی یک طرف بدنه آن ساخته می‌شود. با مالیدن یا خراش دادن یک چوب یا برس فلزی در امتداد شکاف‌ها از بالا به پایین و برعکس در کشش کوتاه و بلند به صدا در می‌آید.

کاو بل / Cowbell

کاو بل یک ساز کوبه‌ای دستی است که در سبک‌های مختلف موسیقی از جمله لاتین، راک و جز^۱ استفاده می‌شود. این نام از زنگ مشابهی گرفته شده است که توسط گله داران برای پیگیری محل اختفای گاوها استفاده می‌شود.

کاباسا / Cabasa

کاباسا مشابه شیکر، یک ساز کوبه‌ای که با حلقه‌هایی از زنجیر توپ فولادی پیچیده دور یک استوانه چوبی تشکیل می‌شود. قسمت بالای ساز به یک دسته بلند، چوبی یا پلاستیکی متصل است. کاباسای فلزی توسط مارتین کوهن^۱، بنیانگذار پرکاشن لاتین ساخته شده است.

پانديرو / Pandeiro

پانديرو که شبیه تمبورین می باشد به آن تمبورین پوستی نیز گفته می شود. قابی گرد با پوستی در یک طرف و سنج های کوچکی که دور تا دور قاب این ساز قرار دارد. پانديرو در موسیقی برزیل بسیار محبوب است. این ساز تشابه زیادی با ساز ریک^۱ دارد.

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۳۸

جیمبه / Djembe

جیمبه یک طبل پوستی با اصالتی از غرب آفریقا است. گفته می‌شود اسم این ساز از ضرب المثلی به معنای «همه در صلح جمع می‌شوند»^۱ گرفته شده است که هدف این ساز را مشخص می‌کند.

1- Anke djé, anke bé

تیمبائو / Timbau

تیمبائو یا تیمبالِ برزیلی یک ساز پوستی با ظاهر و سبک نواختنی نزدیک به سازهای مشابه خود می‌باشد.

کوزه / Udu

اودو یا کوزه سازی‌ست که از کشور نیجریه و قبایل ایگبو^۱ می‌آید. در حقیقت این ساز کوزه آب با یک سوراخ اضافی روی بدنه آن می‌باشد که نوازنده با ضربه زدن به آن سوراخ صدای بم تولید می‌کند. اودو توسط زنان قبیله ایگبو برای مراسم تشریفاتی نواخته می‌شد. Udu در زبان ایگبو به معنی گشتی است.

ماریمبا / Marimba

ماریمبا یک ساز از خانواده سازهای کوبه‌ای می‌باشد که به جنوب صحرای آفریقا تعلق دارد. این ساز از میله‌های چوبی تشکیل شده است که با پتک‌هایی مخصوص به آن‌ها ضربه می‌زنند. در زیر هر میله یک لوله تشدید کننده وجود دارد که هارمونیک‌های خاصی از صدای آن را تقویت می‌کند. در مقایسه با زیلوفون^۱، صدای ماریمبا گرم‌تر، عمیق‌تر، طنین‌دارتر و خالص‌تر است.

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۴۲

کالاباش / Calabash

در موسیقی آفریقا، کالاباش یک ساز کوبه‌ای است که از نصف کردن میوه کالاباش بزرگ ساخته می‌شود. همچنین نوعی ازین ساز وجود دارد که غوطه‌ور در آب نواخته می‌شود.

شیکر^۱ کالاباش / Calabash Rattle

باتوجه به ساز کالاباش که پیش‌تر معرفی شد، اسم این ساز گویای معرفی آن می‌باشد. یک شیکر از جنس میوه کالاباش در ابعاد کوچک.

*سازهای بومی آفریقا و کشورهای لاتین به سازهای نام‌برده شده محدود نمی‌شوند، پس به دلیل گستردگی این سازها ما به سازهای شناخته شده‌تر پرداختیم.

سخن پایانی

نواختن کلاو تا حدودی پیچیده‌تر از آن چیزی است که ممکن است به نظر برسد. به صدا در آوردن یک چوب با چوبی دیگر! در یک الگوی ریتمیک!... اما این تازه شروع کار است. یادگیری تعدیل صداها و همچنین یادگیری ریتم‌های مختلف کلاو می‌تواند نیازمند صرف وقت و تمرین بسیار باشد. با این حال استفاده از کلاو در آموزش موسیقی کودکان برای یادگیری ریتم‌های اولیه به اندازه کافی آسان و کاربردی می‌باشد. به امید موفقیت شما دوستداران موسیقی و هنرمندان گرامی.

منابع

- F. Ortiz, *La Clave*, Editorial Letras Cubanas, La Habana, Cuba, 1995.
- D. Peñalosa, *The Clave Matrix – Afro-Cuban Rhythm: Its Principles and African Origins*, Bembe Books, Redway California, U.S.A., 2009.
- O. A. Rodríguez, *From Afro-Cuban Music to Salsa*, Piranha, Berlin, 1998.
- E. Uribe, *The Essence of Afro-Cuban Percussion and Drum Set*, Warner Brothers Publications, Miami, Florida, 1996.
- Moore, Kevin (2012). *Understanding Clave and Clave Changes: Singing, Clapping and Dancing Exercises*. Santa Cruz: Moore Music. ISBN 978-1-4664-6230-4.
- Novotney, Eugene N. (1998) "Thesis: The 3:2 Relationship as the Foundation of Timelines in West African Musics" (registration required), UnlockingClave.com. Urbana, IL: University of Illinois.
- Ortiz, Fernando (1950). *La Africana De La Musica Folklorica De Cuba*. Ediciones Universales, en español. Hardcover illustrated edition. ISBN 84-89750-18-1.
- Palmer, Robert (1979). *A Tale of Two Cities: Memphis Rock and New Orleans Roll*. Brooklyn. ISBN 978-0914678120.
- Peñalosa, David (2009). *The Clave Matrix; Afro-Cuban Rhythm: Its Principles and African Origins*. Redway, CA: Bembe Inc. ISBN 1-886502-80-3.
- Stewart, Alexander (2000). "'Funky Drummer': New Orleans, James Brown and the Rhythmic Transformation of American Popular Music". *Popular Music*, v. 19, n. 3. Oct. 2000), p. 293-318. JSTOR 853638.

Grenet, Emilio, translated by R. Philips (1939). *Popular Cuban Music*. New York: Bourne Inc.

<https://www.masterclass.com/articles/learn-about-music-clave-rhythm-definition-and-examples>

<https://www.x8drums.com/blog/history-rhythms-of-claves/>

<https://www.kcrw.com/music/articles/the-story-of-claves2013-from-spanish-ships-to-todays-cuban-bands>

<https://musictheory.pugetsound.edu/mt21c/ThreeTwoClave.html>

<https://blog.landr.com/clave-variations/>

<https://arasbaran.org/news.cfm?id=1811>

Warden, Nolan (2005). "A History of the Conga Drum". *Percussive Notes*. 43 (1): 8–15.

Strain, James Allen (2017). *A Dictionary for the Modern Percussionist and Drummer*. Rowman & Littlefield Publishers. p. 23. ISBN 978-0-8108-8693-3. OCLC 974035735

"Cajon Basics | What You Need to Know". Atlanta Institute of Music and Media. Retrieved 8 September 2021.

Mendes, John (1976). *Cote ce Cote la: Trinidad and Tobago Dictionary*. Arima, Trinidad: Syncreators. p. 135.

Antonio Ruiz de Montoya (1876), "Mbaracá", *Vocabulario y tesoro de la lengua Guaraní (ó mas bien Tupi)*, vol. 2, Frick, p. 212b

Shepherd, John, ed. (2003). *Continuum Encyclopedia of Popular Music of the World, Volume II: Performance and Production*. London, UK: Continuum. pp. 372–373. ISBN 9780826463227.

Orovio, Helio 1981. *Diccionario de la música cubana: biográfico y técnico*. Entries for Paila criolla; Timbal criollo.

کلاو و موسیقی دیاسپورا آفریقا ۴۸

Beck, John H. (2007). *Encyclopedia of Percussion*. New York: Routledge Taylor & Francis Group. p. 258. ISBN 978-0-415-97123-2.

Friedländer, Marianne (1992). *Lehrbuch des Malinke* (in German) (1st ed.). Leipzig: Langenscheidt. pp. 279, 159–160. ISBN 978-3-324-00334-6.

Faya Ismael Tolno (September 2011). "Les Recherches linguistiques de l'école N'ko" (PDF). Dalou Kende (in French). No. 19. Kanjamadi. p. 7. Retrieved December 17, 2020.

Doumbia, Abdoul; Wirzbicki, Matthew (2005). *Anke Djé Anke Bé*, Volume 1. 3idesign. p. 86. ISBN 978-0-9774844-0-9.

Alexander Akorlie, Agordoh (2005). *African Music: Traditional and Contemporary*. Nova Publisher. p. 81.

Nzewi, Meki (1991). *Musical Practice and Creativity: An African Traditional Perspective*. University of Bayreuth. p. 68.

"Schlagwerk percussion website". Schlagwerk. Retrieved 2 August 2012.

"The origins of the Marimba: The birth of the marimba - Musical Instrument Guide - Yamaha Corporation". www.yamaha.com. Retrieved 29 August 2021.

Nzewi, Odyke; Nzewi, Meki (2007). *A Contemporary Study of Musical Arts: Theory and practice of modern African classical drum music. A Contemporary Study of Musical Arts: Informed by African Indigenous Knowledge Systems*. Vol. 5. African Minds. pp. 1, 4. ISBN 9781920051686.

An illustration of a person in traditional attire, possibly a dancer or musician, playing a drum. The person is wearing a red and white patterned vest over a red patterned long-sleeved shirt and red patterned pants. They have a blue and white feathered headdress. The background is a stylized landscape with orange and yellow tones, featuring a sun with a spiral pattern, a cloud, and a cactus. The text is centered in a yellow box.

نواختن کلاو تا حدودی پیچیده تر از آن چیزی است
که ممکن است به نظر برسد. به صدا در آوردن
یک چوب با جوی دیگر! در یک الگوی ریتمیک!
اما این تازه شروع کار است.